

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens Quæstiones à XXVII. vsque ad LXIV. & à Quæstione CVI.
vsque ad CXIV.

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1620

Opponunt nobis aduersarij S. Thomam. c. 7.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81000)

25.
D. Thomas.

P Vgnat etiam contra nostram sententiam Sanctus Thomas supra q. 36. ar. 4. ad 2. ubi ait, ideo Patrem non dici plura principia, nempe Filij, & Spiritus sancti, cum tamen habeat virtutem spirandi & generandi, quia implicaretur (inquit ille) pluralitas suppositorum; hoc est, eo modo loquendi denotaremus plura esse supposita, si sunt plura principia: ergo putat ad pluralitatem nominis substantiui, quale est principium, non sufficere pluralitatem formæ; sed esse etiam necessariam pluralitatem suppositorum. Deinde 3. par. quæst. 3. art. 7. ad 2. in eo casu, quo vna persona assumere duas humanitates, affirmat non fore dicendos duos homines; quia nomen ab aliqua forma impositum pluraliter dicitur propter supposita: ac proinde in eo casu inquit dicendum esse vnum hominem. Cumque in hoc art. plane dixerit, pluralitatem & singularitatem nominis attendendam esse solum, & desumendam ex formæ unitate, vel pluralitate, ut plane ex ipsius textu deduximus supra cap. 4. secum etiam ipse pugnare videtur. Quare & Thomistæ conantur ipsius dicta conciliare.

Capreoli solutionem refert. & refutat Ferrar.

Ferrar. 4. contra gentes, cap. 11. §. Circa istas propositiones duas adhibet solutiones. Prior est, regulam S. Th. traditam in hoc art. cum dicit, pluralitatem, vel singularitatem nominis attendendam esse ex unitate, vel multitudine formæ significatæ, intelligendam esse de substantiui concretis, regulam autem traditam in tertia parte, qua dicit ad pluralitatem nominis requiri pluralitatem suppositorum, intelligi de adiectiuis. Quæ solutio fuit Capreoli in 1. dist. 4. qu. 1. artic. 1. ad 1. Aureoli; sed eam facile refellit Ferrar. quia S. Th. 3. p. plane loquebatur de substantiuis: quæstio enim erat de hoc nomine, homo, quod substantiuum est, an sine pluralitate suppositi essent dicendi plures homines; & responderet, non fore.

Propria solutionem refert.

Deinde responderet Ferrariensis, ex propria sententia; rationem quidem pluralitatis, & singularitatis in substantiuis esse singularitatem, vel pluralitatem formæ, & de hac locutum fuisse S. Th. in hoc art. at singularitatem, & pluralitatem suppositorum esse conditionem etiam requisitam; & sic esse intelligendum in 3. par. loco citato. Ceterum non minus facile impugnari potest hæc, quam prædicta solutio. Tum quia ad singularitatem nominis substantiui nullo modo requiritur singularitas suppositi: alioqui tres personæ non essent vnus Deus, nec vnus homo, si vnā assumeret humanitatem, quod est absurdum, ut cap. 3. probauimus. Tum etiam, licet pluralitas, & singularitas formalis: nihilominus non deberet dicere S. Th. in hoc art. pluralitatem, & singularitatem nominis ex unitate, & pluralitate formæ, sed addere deberet, aliunde etiam desumi: nam ex conditione etiam attendi debet, sicut ex causa formali, si conditio est necessario requisita.

Aliter recentiores Thomistæ respondent testimonio D. Thomæ.

Tertio nonnulli recentiores Thomistæ censent, veram esse regulam assignatam à S. Thom. in hoc art. de forma substantiali, quæ secum affert suppositum, ut tunc generatim singularitas, & pluralitas nominis ex unitate, & multitudine solius formæ sumatur. Nam sicut tunc forma tribuit esse supposito, sic etiam tribuit unitatem, vel plura-

litatem nomini, quod in solis substantiuis locum habet; nam cum adiectiua significent formam, quæ non dat esse supposito, sed illi iam constituto aduenit, sicut forma significata per nomen adiectiuum non tribuit unitatem, & pluralitatem supposito: sic etiam nec nomini. Tale etiam putant esse nomen principium, quod licet sit substantiuum, quia tamen in Patre aduenit supposito iam constituto, ideo Pater non dicitur duo principia, etiam si habeat duas formas principij.

Verum hoc pacto non potest omnino conciliari & defendi, quod utroque docet Doctor Angelicus. Hinc enim sequeretur, aut tres personæ assumentes eandem humanitatem non esse vnum hominem, aut vnā personam assumentem plures humanitates esse plures homines: quod est contra doctrinam eiusdem 3. par. q. illa 2. ar. 7. in corp. & in solut. 2. Aut enim humanitas assumpta à diuinis personis significatur, ut asserens secum suppositum, & ita diceretur quidem vnus homo, etiam si vnā à tribus assumerei: autem tres humanitates ab eadem persona sustinerentur, essent dicendi tres homines, quod etiam manifeste est contra doctrinam eiusdem S. Th. eo loco. Vel forma illa non significatur, ut asserens secum suppositum, sed ut adueniens constituto, & ita non minus sequitur contra eius doctrinam. Nam quamuis si tres humanitates assumerentur ab vna persona, non dicerentur tres homines: quia pluralitas tantum sumenda esset ex forma, quādo secum asferret suppositum, tamen si assumeretur vnā à tribus, eadem ratione non diceretur vnus homo, quia tunc unitas non sumeretur a forma, eo quod secum non asferret suppositum.

Alij denique Thomistæ alio modo S. Thomæ dicta conciliant. In cuius rei gratiam præmittunt aliter contingere in ijs, in quibus cum multitudine suppositorum est unitas naturæ, quam in ijs in quibus cum unitate suppositi est multitudo naturarum. Nam aliqua forma substantialis, qualis est diuina, suapte natura reperi potest in multis suppositis: nulla tamen forma accidentaria naturæ suæ esse potest in pluribus subiectis. Quo fit, ut si quando eadem humanitas reperiretur in tribus suppositis diuinis, etiam si adueniret suppositus constitutis per modum formæ accidentis: quia tamen iuxta modum formæ substantialis reperiretur vnā in multis, sicut diuina natura, nomen substantiuum ex illa sumeret singularitatem, & tres personæ dicerentur vnus homo, quando vero plures naturæ essent in eadem persona, quia essent per modum formæ accidentis, cuius proprium est, ut multiplex in eodem subiecto, reperiretur, sumeretur ex supposito singularitas nominis, sicut in adiectiuis, etiam si nomen substantiuum esset. In priori namque casu non tantum est nomen substantiuum, sed etiam significat per modum substantiui, & sub impositione substantiui manet, in posteriori vero etiam si nomen sit substantiuum, significat tamen per modum adiectiui, & non manet in sua impositione substantiui, quod semper significat vel vnā naturam in vno supposito, vel vnā in pluribus, nunquam autem plures in vno. Ex hac doctrina ita conciliant dicta S. Thomæ, ut in hoc art. loquatur de substantiuis, quæ sequuntur modum, & normam substantiuorum, ut explicatum est, & vero in 3. parte sermonem habeat de substantiuis, quæ non sequuntur normam substantiuorum.

sed adiectiuorum, significando plures formas in eodem supposito.

Acuta sane speculatio, sed quæ attente considerata facile potest refelli ratione, qua superius nostram confirmamus sententiam. Nam directum significatum nominis substantiu est forma substantialis, non suppositum: neque nomen substantiuum ex sua impositione significat suppositum; ergo ex forma, non ex supposito debet sumi singularitas, & pluralitas nominis. Quod autem substantiuum significet vnam naturam in multis suppositis, vel plures in eodem, parum interest, ut dicamus variari primariam impositionem, & significationem nominis: nomina enim substantiu ita sunt ab initio imposita ad significandam formam substantialem, ut quamuis tunc solum cognosceretur vnum suppositum sub vna forma, nihilominus facta postea reuelatione mysterij Trinitatis, nihil sit mutatum de primaria significatione, impositione nominis. Itaque nomina substantiu, quæ modo significant vnam formam in tribus personis, & ratione formæ singulariter dicuntur de illis, ante reuelationem mysterij imposita eodem modo significabant: nec ad hoc fuerunt imposita, ut vnam formam in tribus significaret: ergo petinde est, si post impositionem nominis vna forma reperitur in tribus natura sua, vel plures formæ in eadem persona, non natura sua, sed super illam, ut ab utroque asseramus, nomen pluraliter, aut singulariter dici secundum vnitatem, vel multitudinem formæ, quando in primaria impositione nominis non est habita ratio plurium suppositorum; sicut non fuit habita plurium formarum in eadem persona: ergo nullum tale substantiuum impositum est ad significandum in illis adiectiuum, ut prædicti doctores autumant. Et hæc satis circa priorem regulam, quam tradidit S. Tho. in hoc art.

CAPVT VIII.

Nomina adiectiuia pluraliter de tribus personis prædicari debent, sed de vno Deo singulariter.

Reliquum est, ut explicemus alteram regulam, quam de adiectiuis in eodem art. S. Doctor posuit. Ea vero est, pluralitatem & singularitatem nominum sumendam esse ex singularitate, aut pluralitate suppositorum, non formarum. Obiicit etiam dicemus, quia ratione nomina substantiu formarum accidentium singularitatem, vel pluralitatem accipiunt. Ratio vero huius regulæ est, quam assignat Sanctus Thomas ibidem, quia cum significant formam per modum adiacentis, hoc est, quasi ab alio habitam, idcirco singularitatem, & pluralitatem desumunt ex supposito, vel subiecto, cui formam adiacere significant: indeque discrimen constituitur inter nomina substantiu, & adiectiu: quod substantiu, opposito modo significant formam nimirum per se subsistentem, & ita ex se habentem vnitatem, vel pluralitatem, quocirca ex illa desumitur singularitas, & pluralitas nominis: contra vero in adiectiuis ex subiecto, aut supposito, cui formam adiacere significant, id est, adiectiu directæ significant subiecta sub tali, & tali forma: & idem dicitur esse album, quod trans albedinem, & omnipotens, quod habens omnipotentiam, & in vniuersum omne adiectiuum per habens talem, seu talem formam definitur: substantiuum vero, ut homo, Deus, cum non significet

¶ *Ad huc in 1. p. sm. 2.*

formam, vel alteri adiacentem, sed ut habentem esse per se, non debet definiti per habens talem naturam, ut Deus per habens Deitatem, & homo per habens humanitatem, ut sequenti disp. cap. 3. fusius monstrabitur.

Hoc posito, sequitur dici posse tres personas Trinitatis, tres omnipotentes, tres æquales, tres inpenso: sic loquitur Conc. Lateran. sub Innoc. III. & refertur in ca. *firmiter*, de summa Trinitate & fide Catholica, ubi ita inquit: Pater generas, Filius nascens, Spiritus sanctus procedens consubstantialis, & coæquales, & coomnipotentes, & coeterni, &c. Cum vero Athanasius in simbolo ait: *Nem tres omnipotentes, sed vnum omnipotens: non tres immensi, sed vnum immensus*, aut accipit nomina substantiu, ut notauit S. Tho. in hoc art. sicut et contra Hilarius nomen, *austores*, adiectiuum, cum 2. de Trin. Patrem & Filium vocauit auctores Spiritus sancti (neque enim ut substantiu, hoc est, in sensu substantiu accipiuntur hæc nomina, necesse est neutraliter vsurpari) aut certe, cum nomina adiectiu singularitatem & pluralitatem accipiant ex habente formam, quia idem omnino significant, quod habens talem aut talem formam, & in Deo non tantum suppositum, sed etiam diuina natura in concreto habeat omnipotentiam, imo proxime dicatur omnipotens Deus, ut communis est tribus personis, idcirco possumus dicere, & tres omnipotentes, si referamus ad personas, quæ secundarie habetur dicuntur omnipotentiam, & vnum omnipotentem tantum, si referamus ad naturam ipsam, quæ primarie omnipotens dicitur. Cum igitur Athanasius dixit: *Nem tres omnipotentes, sed vnum omnipotens*, non negauit tres omnipotentes in persona, sed in natura & respiciens solum naturam concretam negauit tres omnipotentes, scilicet Deos: & dixit vnum solum concedendum esse: atque eodem modo loquendi vsus est Augustinus lib. 5. de Trin. ca. 8.

Advertendum tamen est, esse quædam nomina substantiu, quæ significant formam accidentiam, aut per modum accidentis, ut artifex, opifex, philosophus, creator, gubernator, quæ ex vna parte non videntur sequi naturam adiectiuorum, quia non dicimus, tres personas esse tres creatores, tres opifices, sed vnum in quo substantiuorum nomina regulam sequuntur, quæ secundum formam numerantur, vel vnitatem recipiunt. Contra vero idem homo habens plures artes dicitur vnus artifex, & habens plures philosophias, & moralem, & naturalem, & politicam, dicitur vnus philosophus: in quo nomina hæc videntur sequi normam adiectiuorum, quæ ex subiecto non ex forma numerantur, vel singulariter dicuntur. Quo sane argumeto aliqui vtuntur contra regulam substantiuorum, quam cap. 4. probauimus.

Dico igitur, hæc nomina, etiam si formam accidentariam in nobis significant, & in Deo formam, vel relationem ex tempore aduenientem, ut creator, gubernator, opifex, quia tamen significant substantiu, non tam significare ipsam formam, quam subsistentem naturam illius qualitatis: non dico significare idem, quod habet illam formam, ita ut explicare liceat nomina illa, sicut adiectiu, per habens illam formam: sic enim liceret quoque dicere, tres personas esse tres opifices, gubernatores, & creatores mundi: sed significare naturam ipsam substantialem subsistentem, cui conuenit talis forma artis, aut creationis, &c. cumque in homine

33.
Quæ modus loquendi ex prædicta regula sequatur.

34.

Quædam sunt nomina substantiu, quæ significant formam accidentiam, aut per modum accidentis, ut artifex, opifex, philosophus, creator, gubernator, quæ ex vna parte non videntur sequi naturam adiectiuorum, quia non dicimus, tres personas esse tres creatores, tres opifices, sed vnum in quo substantiuorum nomina regulam sequuntur, quæ secundum formam numerantur, vel vnitatem recipiunt.

35.